
MŁODZI EMERYCI W POLSCE

Łukasz Krzyżowski, Wojciech Kowalik, Katarzyna Suwada, Anna Pawlina

MŁODZI EMERYCI W POLSCE

Między biernością
a aktywnością

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Recenzja:

dr hab. *Maria Nawojczyk*, profesor Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie

Redaktor prowadząca:

Anna Raciborska

Redakcja i korekta:

Marek Szczepaniak

Projekt okładki:

Agata Wajer-Gądecka

Zdjęcie na okładce:

© photocreo – Fotolia.com

Copyright © 2014 by Authors & Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Praca naukowa finansowana w ramach programu

Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2014

ISBN 978-83-7383-698-3

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa

tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63

dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (Stanisław Beczek)

Druk i oprawa: Drukarnia Read Me, Łódź

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
-----------------	---

ROZDZIAŁ 1

Spoleczno-kulturowe konteksty przechodzenia na emeryturę	11
1.1. Kulturowe konteksty starzenia się społeczeństw	11
1.2. Między pracą a emeryturą. Wokół mglistej koncepcji przechodzenia na emeryturę	16
1.2.1. Trendy w zakresie pracy i przechodzenia na emeryturę	16
1.2.2. Teorie wyjaśniające (wczesną) dezaktywizację zawodową osób starszych	20
1.2.3. Czy tylko aktywność produktywna?	25
1.2.4. Emerytura jako etap w biegu życia człowieka – znaczenia	28
1.3. Przechodzenie na emeryturę w Polsce. Przegląd literatury i badań ogólnopolskich	29
1.3.1. Statystyczny obraz polskiego emeryta	33
1.4. Podsumowanie	35

ROZDZIAŁ 2

Metodologia badań własnych	37
2.1. Pogłębiony wywiad indywidualny	38
2.2. Analiza debaty prasowej	40
2.3. Konstrukcja próby i metody jej doboru	43

ROZDZIAŁ 3

Wizerunki emerytów i osób starszych w przestrzeni medialnej	45
3.1. Starość i reforma emerytalna w debacie prasowej – analiza ilościowa	47
3.2. Różne wizje systemu emerytalnego	52
3.3. Procesy demograficzne w dyskursie prasowym	66
3.4. Różne oblicza życia i przestrzenie aktywności na emeryturze	70
3.5. Podsumowanie	79

ROZDZIAŁ 4

Czynniki wpływające na strategie przechodzenia na emeryturę w polskich kulturach starości	81
4.1. Formalne warunki przejścia na emeryturę	81
4.1.1. Stare zasady nabywania prawa do świadczenia emerytalnego	81
4.1.2. Nowe zasady nabywania prawa do świadczenia emerytalnego	83
4.1.3. Emerytury pomostowe	84
4.2. Czynniki wypychające z rynku pracy	86
4.2.1. Stan zdrowia	86
4.2.2. Przyczyny rodzinne lub związane z opieką nad innymi	89
4.2.3. Utrata/brak możliwości znalezienia pracy	91
4.2.4. Relacje ze współpracownikami	93
4.3. Czynniki przyciągające do życia na emeryturze	95
4.3.1. Zasłużony odpoczynek	96
4.3.2. Stabilne źródło dochodu	97
4.3.3. Ucieczka przed niepewnością	98

4.4. Strategie przechodzenia na emeryturę	100
4.4.1. Proces przygotowań do przejścia na emeryturę	100
4.4.2. Moment przejścia na emeryturę	103
4.4.3. Uzasadnienia i emocje towarzyszące przechodzeniu na emeryturę	104
4.4.4. Pierwsze dni na emeryturze	111
4.4.5. Ocena decyzji o przejściu na emeryturę z perspektywy czasu	112
4.5. Wyobrażenia o emeryturze i plany emerytalne	113
4.6. Podsumowanie. Typy emerytów a wybierane strategie emerytalne	117

ROZDZIAŁ 5

Tożsamość „młodych” emerytów.

Doświadczenie przechodzenia na emeryturę w społeczeństwie polskim 119

5.1. Tożsamość w biegu życia 119

5.2. Cztery strategie radzenia sobie z przechodzeniem na emeryturę polskich emerytów 121

5.2.1. Zadowoleni pracujący „młodzi” emeryci 123

5.2.2. Niezadowoleni pracujący „młodzi” emeryci 128

5.2.3. Zadowoleni niepracujący „młodzi” emeryci 132

5.2.4. Niezadowoleni niepracujący „młodzi” emeryci 138

5.3. „Młodzi” emeryci w otaczającym ich świecie 142

5.4. Podsumowanie 148

Zakończenie 154

Bibliografia 163

Aneks 1. Lista badanych 172

Aneks 2. Lista cytowanych artykułów prasowych 175

Informacja o Autorach 175